

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้ง เผ่ากระเหรี่ยง และคนเมือง ในพื้นที่เพาะปลูกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร ที่มีผลต่อการปฏิบัติการปลูกพืชในระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปลูกพืชในระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ เกษตรกรในพื้นที่โครงการศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 หมู่บ้านคือ ชนเผ่าม้งหมู่บ้านบวกจั่น จำนวน 19 ราย ชนเผ่ากระเหรี่ยงหมู่บ้านขุนสาบ จำนวน 31 รายและคนเมืองหมู่บ้านแม่แพะ จำนวน 21 ราย จำนวนทั้งสิ้นรวม 71 ราย โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้ค่าทดสอบไค - สแควร์ และสรุปปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรโดยการบรรยาย

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษามีอายุเฉลี่ย 37.38 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.44 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 5.52 คน มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร 3.25 คน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 7.41 ไร่ รายได้สุทธิทางการเกษตร 15,612.67 บาท/ปี และรายได้นอกภาคการเกษตร 3,219.71 บาท/ปี เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของศูนย์ฯ คิดเป็น ร้อยละ 25.35 สามารถฟังและพูดภาษาไทยได้ร้อยละ 77.42 และสามารถอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 22.58 การรับข่าว

T145134

สารด้านการเกษตรส่วนใหญ่ได้รับจากโทรทัศน์ 3-7 วัน/สัปดาห์ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯหรือพัฒนาที่ดินคิดเป็นร้อยละ 23.94 และในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯหรือพัฒนาที่ดินคิดเป็นร้อยละ 15.49 เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ร้อยละ 42.25 พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มีความลาดเทปานกลาง ใน 1 ปี ทำการปลูกพืชเฉลี่ย 2.14 ครั้ง

ระดับความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 8.28 คะแนนและมีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เพาะปลูกในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 6.58คะแนน ซึ่งเกษตรกรในหมู่บ้านแม่แพะสามารถปฏิบัติการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 10.19 ส่วนหมู่บ้านขุนสาบและบววจั่น สามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5.16 และ4.84 ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ชนเผ่า, หมู่บ้าน, รายได้จากการเกษตร, การเป็นสมาชิกของศูนย์, การพบปะ/การได้รับความช่วยเหลือ/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ, ความสามารถในการใช้ภาษาไทย, การรับข่าวสารด้านการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ศูนย์หรือพัฒนาที่ดิน, ความลาดเทของพื้นที่, จำนวนครั้งที่ปลูกพืชในรอบปี และพื้นที่แหล่งน้ำจากชลประทานหรือบ่อน้ำที่สร้าง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของเกษตรกรที่มีต่อระบบในการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เพาะปลูก

ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืชในระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ คือเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการตลาด ราคาของผลผลิตต่ำ ขาดเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และขาดการเข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ขาดความรู้ในวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างถูกต้อง ขาดเมล็ดพันธุ์และกล้าพันธุ์ ขาดเงินในการลงทุน ขาดแคลนน้ำ ดินเสื่อมสภาพ เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยคือ ควรมีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลและให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง แจกจ่ายเมล็ดพันธุ์และกล้าพันธุ์ มีการฝึกอบรมเกษตรกร ขยายพื้นที่ทำกินให้เกษตรกร ปรับปรุงสภาพดินและเกษตรกรผู้นำควรจะมีบทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่และให้คำแนะนำที่ดีเพื่อปลูกฝังให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ดินและน้ำ